

Máriina cesta

Pod tvoju ochranu

Na prahu nového roka, či pri narodeninách, sú prania skryté alebo vyslovené túžby, ako čo najlepšie prežiť ďalší rok. Všetci chceme mať istotu, že sa nám nič nestane, že budeme ochránení v nebezpečenstve, že budeme môcť žiť šťastný život. V tlači, či na internete nájdeme, žiaľ, aj toto: „Sila amuletov nám pomáha prekonávať prekážky a bojovať s nepriazňou osudu. Už odpradávná ochraňovali majiteľov pred zlom a prinášali im šťastie. Ľudia sa s nimi cítia bezpečnejšie a pokojnejšie...“ V ponuke sú talizmany na sebadôveru a odvahu, na lásku, šťastie, životnú energiu... Mnohí ľudia sa dnes spoliehajú na nejaký magický predmet, ktorý majú v aute, alebo ho nosia na krku, na červenú šnúрку na zápästí... Namiesto toho však prichádza osoba Božej Matky Panny Márie. Ona je našou najväčšou istotou. Tu prestáva každá povera. V núdzi, chorobe a nebezpečenstve veriaci ľud vždy vyhľadával mocný príhovor Panny Márie, Božej Matky. Cirkvi od prvých storočí svojej existencie verila v účinnosť jej orodovania, čo vyjadrovala vo svojich modlitbách – aj v krátkej modlitbe „Pod tvoju ochranu“. Keďže sviatok Bohorodičky slávime práve v prvý deň kalendárneho roka, zaprajme si ustavičnú ochranu Panny Márie a povzbudení jej materinskou dobrotou, starostlivosťou a blízkosťou, si aj pri narodeninách, či iných slávnostiach, prajme i vyprosujeme, aby sme boli vždy pod jej ochranným plášťom.

Modlite sa, drahí mladí priatelia, túto modlitbu, keď vám je ťažko, keď vás v škole, či v práci prenasledujú pre váš názor a evanjelium. Odvaha neznamená nemať strach pred nikým a pred ničím. Je to dôvera v nadprirodzenú Božiu pomoc, ktorá nám dodáva istotu v každej situácii a najmä v nebezpečenstve. Je to istota lásky našej Nebeskej Matky. Utekajte sa k nej a prežijete mocnú prítomnosť Bohorodičky vo vašom živote, jej mimoriadnu ochranu a pomoc. Je to krátka, ale mocná modlitba! **Jej účinok pozná ten, kto sa odváži to skúsiť!**

Dejiny modlitby

Sub tuum praesidium („Pod tvoju ochranu“) je najstaršia mariánska antifóna. Na starom egyptskom papyruse ju v roku 1917 objavil správca knižnice z Manchesteru C. H. Roberts a v spolupráci s odborníkom na papyruse M. Labelom ju datovali do 3. storočia. Modlitba obsahuje nielen významný mariánsky titul *Theotókos* (Bohorodička), ale aj prosbu adresovanú Panne Márii: „z každého nebezpečenstva nás vyslobod“. V byzantskej verzii modlitby „Pod tvoju ochranu“, ktorá sa najviac približuje originálnemu textu egyptského papyrusu, na tomto mieste dokonca stojí výraz „vykúp nás“. V každom prípade obidve slová vyjadrujú rovnakú myšlienku „oslobodenia“ a „spásy“ vo vykupiteľskom zmysle. Z historického hľadiska je tak *Sub tuum praesidium* prvou modlitbou, v ktorej sa Panne Márii pripisuje spoluvykupiteľská úloha. Obsah modlitby naznačuje, že egyptskí kresťania sa nachádzali vo vážnom nebezpečenstve – pravdepodobne išlo o jedno z mnohých prenasledovaní, ktorým boli opakovane vystavení počas celého 3. storočia, čo zrejme dalo podnet ku vzniku antifóny žiadajúcej Pannu Máriu o spasiteľný zásah.

Máriin ochranný plášť vo východnej tradícii

Východná cirkev slávi v mesiaci októbri sviatok, ktorý sa nazýva Pokrov — Ochrana presvätej Bohorodičky Panny Márie. Bol zavedený na počesť zjavenia Božej Matky svätému Andrejovi v polovici 10. storočia v blachernskom chráme v Carihrade. Hlavné mesto Byzancie vtedy obliehali moslimskí arabi (saracéni). Celé mesto a ľud boli vo veľkej úzkosti. V chráme, kde sa ako vzácne relikvie uchovávalo rúcho, plášť a pás Panny Márie, bolo celonočné bdenie. Modliaci sa ľud zaplnil chrám. Medzi ľuďom sa za ochranu mesta horlivo modlil aj svätý Andrej Salos so svojím žiakom Epifanom. Keď sa liturgické slávenie skončilo, bolo okolo štvrtej hodiny nadránom. Vtom Andrej videl, ako od cárskych dverí (hlavný vchod do chrámu) prichádza presvätá Bohorodička vysokej postavy, oslnená nebeským svetlom, v sprievode Jána Krstiteľa a apoštola Jána a za spevu veľkého chóru svätých v bielych rúchach. Keď prišla k oltáru, obrátil sa Andrej na Epifana: „Vidíš Vládkyňu a Kráľovnú sveta?“ „Vidím ju, môj duchovný otče“, odpovedal. A zatiaľ čo sa na ňu dívali, Božia Matka sa dlhý čas modlila na kolenách a pri tom plakala. Keď dokončila svoju modlitbu, podišla k oltáru a prosila Boha za prítomný ľud. Následne sňala plášť, ktorý nosila cez hlavu a slávnostne ho dvihla a rozprestrela svojimi rukami nad prítomným ľuďom. Andrej a Epifan dlho hľadeli na plášť rozprestretý nad ich hlavami žiariaci ako blesk na Božiu slávu. A pochopili, že presvätá Bohorodička sa zjavila, aby zachránila mesto. Správa o zjavení sa bleskurýchlo rozšírila po celom meste. Útočníci sa stiahli a mesto bolo zachránené. Týmto sviatkom sa oslavuje Božia Matka za to, že jej ochrana a jej modlitby sa ako záchranný plášť rozprestierajú nad celou Cirkvou.

Máriin ochranný plášť v západnej tradícii

Gesto ochranného plášťa pochádza z civilného práva. Deti boli adoptované, alebo legitimizované tak, že ich otec vzal „pod svoj plášť“. Vysokopostavené ženy mohli prosiť o milosť pre prenasledovaných tým, že ich vzali „pod svoj plášť“. Toto sa v stredoveku prenieslo aj do duchovnej oblasti, na vyjadrenie úlohy Panny Márie voči nám. V západnej cirkvi nájdeme mnohé obrazy znázorňujúce Panu Máriu, ktorá pod svojím rozprestretým ochranným plášťom ukrýva veriaci ľud. Vyjadrujú ochranu, istotu, pomoc, útočisko a zmilovanie. Najstaršie vyobrazenia pochádzajú z 13. storočia a majú názov *Mater omnium – Matka všetkých*. Úcta k Panne Márii s ochranným plášťom sa šírila predovšetkým vďaka cisterciánom. Vo Francúzsku ju nazývajú *Vierge de Misericordia*, v nemecky hovoriacich krajinách zase *Schutzmantelmadonna*. Plášť je možné považovať za ekvivalent milosrdenstva, ako to sama Panna Mária povedala sv. Brigite Švédskej: „Môj široký plášť je moje milosrdenstvo.“ Tieto obrazy sú akoby ilustráciou modlitby „Pod tvoju ochranu“.

Záchrankyňa rímskeho ľudu

V rímskej bazilike Santa Maria Maggiore sa nachádza obraz Panny Márie s dieťaťom s názvom *Salus Populi Romani* (záchrankyňa rímskeho ľudu). Rímsky ľud sa k nej utiekal v ťažkých časoch a uctieval si ju ako svoju Záchrankyňu. V roku 590 zúrila v Ríme mor. Pápež Gregor Veľký nariadil v deň Vzkriesenia nosiť po uliciach tento mariánsky obraz. Kamkoľvek sa dostal, nákaza zmizla. Sám pápež usporiadal procesiu k bazilike. Pred Hadriánovým mauzóleom sa mu zjavil archanjel Michal, ako zasúva meč do pošvy na znamenie konca strašnej epidémie. Na základe tohto zjavenia dal pápež Gregor Veľký postaviť sochu anjela na vrchol mauzólea, ktoré odvtedy nesie názov Anjelský hrad.

Pred týmto zázračným obrazom sa zaiste pri svojom pobyte v Ríme modlievali aj sv. Cyril a Metod a ich žiaci. Podobne ako niektoré iné starobylé mariánske obrazy aj tento je prisudzovaný sv. Lukášovi. Dnes je obraz Bohorodičky *Salus Populi Romani* rozšírený po celom svete. Veľkú zásluhu na šírení mariánskej úcty spojenej s týmto obrazom má Spoločnosť Ježišova – jezuiti – rehoľný rád, ktorý založil sv. Ignác z Loyoly v 16. storočí. Práve on slúžil v tejto bazilike svoju prvú svätú omšu, na Vianoce roku 1538. Jeho tretí nástupca, sv. František Borgiáš, v roku 1569 dosiahol od kapituly kanonikov výnimočné dovolenie zhotoviť kópiu tohto obrazu. Toto dovolenie bolo veľmi komplikovanou záležitosťou, pretože existovali pápežské predpisy, ktoré zakazovali kopírovanie osobitne uctievaných obrazov. Borgiášovu žiadosť u kapituly osobne podporil sv. pápež Pius V. a milánsky kardinál, sv. Karol Boromejský. Úctu tohto obrazu neskôr jezuiti rozšírili na miestach svojho misijného pôsobenia, napríklad v Brazílii, či v strednej Európe.

Rožňavská Panna Mária – záchrana mesta i okolia

Pravdepodobne sa práve takto dostala kópia obrazu Panny Márie aj do Rožňavy. Nachádza sa v sakristii rožňavskej katedrály. Je to milostivý obraz, s ktorým sa spája mimoriadny zásah Panny Márie. Podľa tradície v roku 1710 zomrelo v Rožňave a v okolí počas moru cez 2000 ľudí, nákaza sa šírila ďalej a umierali ďalší a ďalší. Jezuiti, ktorí v tom čase pôsobili v meste, v procesii s obrazom Panny Márie sedemkrát obišli mesto a vtedy mor ustúpil. Panna Mária záchrankyňa ľudu pomohla vtedy a pomáha naďalej, i dnes. Utiakame sa k nej v dôvere o pomoc, lebo pomáha i keď sme ohrozovaní a ničení inými podobami moru. Mor nemusí ničieť iba fyzické zdravie a životy. Sofistikovaný mor spôsobuje oveľa hroznejšiu smrť s večným zatrateným. Práve pred týmto smrtiacim morom varovala Panna Mária vo Fatime.

Panna Mária pomohla!

Svedectvo pátra Georga Rota z rehoľnej kongregácie Legionárov Krista, z augusta 2017: Každý deň, keď idem z domu a sadám do auta, pomodlím sa na začiatok cesty modlitbu „Pod tvoju ochranu“. Tak som to spravil aj prednedávnom, keď som sa s niekoľkými mladými vybral počas letných prázdnin do Slovinska na putovné duchovné cvičenia. Chceli sme v priebehu šiestich dní putovať z cisterciánskeho opátstva Stična, do Brežic – najznámejšieho mariánskeho pútnického miesta Slovinska. Všetko však prebehlo celkom inak, ako sme si predstavovali. Na diaľnici medzi Mnichovom a Salzburgom sa na palubnej doske rozsvietila žltá kontrolka, signalizujúca problémy s motorom. Úprimne musím priznať, že som mal v pláne toto varovanie jednoducho ignorovať a cestovať ďalej. Potom som si ale všimol, že auto stále viac spomaľuje a po pridaní plynu vôbec nezrýchľuje. Našťastie sa mi podarilo zastať na posledných metroch núdzového jazdného pruhu, ktorý tam končil. Cez vetracie mriežky sa začali dovnútra valiť kúdoly dymu. Rýchlo sme vystúpili z auta a zbadali sme, ako začínajú z motora šľahať plamene. Mali sme ešte toľko času, aby sme si z kufra vybrali našu batožinu a zavolali pomoc. V priebehu niekoľkých minút bolo celé auto v plameňoch a čierňavu, ktorá sa nad nami zdvíhala, bolo určite vidno na kilometre. V tej chvíli som si nanovo uvedomil význam krátkej, ale takej mocnej mariánskej modlitby: „pomôž nám v núdzi a z každého nebezpečenstva nás vyslobod', ty Panna slávna a požehnaná...“ Vďaka Bohu sa nikomu z nás nič nestalo. Panna Mária pomohla!

Pre ODVÁŽNY ROK pripravil: Mons. Stanislav Stolárik, rožňavský diecézny biskup.